

ปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการพัฒนาทักษะทางวิชาชีพของนักศึกษาสาขาบัญชี ในเขตภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย

Factors Affecting Need for Professional Skills Development for Accounting Students in Upper Northern Region of Thailand

วรพรรณ ตระการศิรินนท์¹ ตุลยา ตูลาดิลก² นฤนาถ ศราภัยวานิช³ และสุวรรณา เลหาวิสุทธิ⁴

Worraphan Trakarnsirinont¹ Tulaya Tulardilok² Naruanard Sarapaivanich³ and Suvanna Laohavisudhi⁴

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการพัฒนาทักษะทางวิชาชีพของนักศึกษาสาขาการบัญชี ตามมาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี ทั้งทักษะด้านความรู้ความสามารถ ทักษะทางวิชาชีพ และค่านิยม จริยธรรม และทัศนคติทางวิชาชีพ โดยใช้ปัจจัยความต้องการของมนุษย์ตามทฤษฎี แรงจูงใจของแอลเดอร์เฟอร์ ประกอบด้วย ความต้องการเพื่อการดำรงชีพ ความต้องการด้านความสัมพันธ์ และความต้องการความเจริญก้าวหน้า โดยเป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ และเชิงปริมาณ เริ่มจากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาทักษะทางวิชาชีพของนักบัญชี ได้แก่ ผู้สอบบัญชี ผู้เชี่ยวชาญทางด้านบัญชีในสภาวิชาชีพบัญชี และผู้บริหารของสถาบันการศึกษาที่มีการเรียนการสอนในสาขาการบัญชีในเขตภาคเหนือของประเทศไทย เพื่อเป็นแนวทางพัฒนาแบบสอบถาม และเก็บข้อมูลจากนักศึกษาสาขาการบัญชีที่ผ่านการฝึกทักษะทางวิชาชีพด้านการบัญชี มาแล้วของสถาบันการศึกษาในเขตภาคเหนือของประเทศไทย จากการศึกษาพบว่า ความต้องการเพื่อดำรงชีพ และความต้องการความเจริญก้าวหน้ามีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความต้องการพัฒนาทักษะด้านความรู้ความสามารถ นอกจากนี้ยังพบว่าความต้องการความเจริญก้าวหน้ายังมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความต้องการพัฒนาทักษะทางวิชาชีพ และความต้องการพัฒนาค่านิยม จริยธรรม และทัศนคติทางวิชาชีพ อีกด้วยทำให้ทราบถึงความต้องการพัฒนาทักษะในด้านต่าง ๆ ของนักศึกษา สามารถใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาทักษะทางวิชาชีพของนักศึกษาสาขาบัญชี และเป็นแนวทางในการปรับปรุงหลักสูตรสาขาวิชาชีพการบัญชีของสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ต่อไป

คำสำคัญ : แรงจูงใจ, การพัฒนาทักษะทางวิชาชีพ, นักศึกษาสาขาบัญชี

* ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประจำภาควิชาการบัญชี มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

* Assistant Professor, Accounting Department, Faculty of Business Administration, Chiangmai University

² อาจารย์ ประจำภาควิชาการบัญชี มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

² Lecturer, Accounting Department, Faculty of Business Administration, Chiangmai University

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประจำภาควิชาการบัญชี มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

³ Assistant Professor, Accounting Department, Faculty of Business Administration, Chiangmai University

⁴ รองศาสตราจารย์ ประจำภาควิชาการบัญชี มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

⁴ Associate Professor, Accounting Department, Faculty of Business Administration, Chiangmai University

Abstract

This study aimed at examining factors affecting accountancy students' need for professional skills development: knowledge and ability skills; professional skills; professional values, ethics, and attitudes to achieve the international educational standards for professional accountants. In order to conduct this study, human needs: existence needs, relatedness needs, and growth needs as described in the ERG motivation theory are discussed. This qualitative and quantitative study began with an in-depth interview with people involving in accountant professional skills development i.e. auditors, accounting specialists enlisted in the federation of accounting professions, and administrators of education institutes that offer an accountancy program in the upper northern Thai region to develop survey questions. Data were, then, gathered from students in accountancy program of educational institutes in the upper northern Thai region that already satisfactorily passed the accountant professional skills trainings. The findings revealed that existence needs and growth needs correlated positively with the needs for knowledge and ability skills development. Moreover, growth needs correlated positively with the need for professional skills and professional values, ethics, and attitudes. These results demonstrate the student's need for skills development which can be also applied as a guideline to develop the accountancy program of a certain educational institute.

Keywords: Motivation, Professional skills development, Accounting students

1. บทนำ

วิชาชีพบัญชีมีบทบาทสำคัญและจำเป็นต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในทุกภาคส่วน ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ หรือเอกชน ทั้งกิจการที่มุ่งหวังผลกำไรและกิจการที่ไม่มุ่งหวังผลกำไร โดยการให้บริการที่หลากหลายแก่สังคม ได้แก่ ด้านการทำบัญชี ด้านการสอบบัญชี ด้านการบัญชีบริหาร ด้านการวางระบบบัญชี ด้านการบัญชีภาษีอากร และ ด้านการศึกษาและเทคโนโลยีการบัญชี วิชาชีพบัญชีเป็นหนึ่งในแปดสาขาที่มีการเปิดเสรีด้านการประกอบวิชาชีพ อันเนื่องมาจากการรวมตัวเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) ของประเทศสมาชิกอาเซียนในปี พ.ศ. 2558 เพื่ออำนวยความสะดวกในการเคลื่อนย้ายนักวิชาชีพหรือแรงงานเชี่ยวชาญหรือผู้มีความสามารถพิเศษของอาเซียน ได้อย่างเสรี (กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ, 2554) ซึ่งผลกระทบที่อาจมีต่อผู้ประกอบการวิชาชีพบัญชีไทยเมื่อมีการเปิดเสรีวิชาชีพบัญชีก็คือ สำนักงานบัญชีไทยอาจสูญเสียแรงงานผู้ประกอบการวิชาชีพบัญชีให้กับสำนักงานต่างชาติ และสำนักงานบัญชีต่างชาติอาจมีการรวบรวมกิจการเพื่อขยายส่วนแบ่งทางการตลาดมากขึ้น ดังนั้น ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีจึงจำเป็นต้องปรับตัวรับวัฒนธรรมใหม่ๆ พัฒนาความรู้ด้านการใช้เทคโนโลยีด้านข้อมูล ด้านวิชาการ กฎหมายภาษีอากร ภาษาอังกฤษ และอาจจะต้องเรียนรู้ภาษาอาเซียนภาษาที่สอง (กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ, 2557; ศิลปพร ศรีจันเพชร และ อรุณเรืองศิริเลิศ, 2554) ดังนั้น การพัฒนาศักยภาพวิชาชีพบัญชีของไทยจึงเป็นโครงการเร่งด่วนต้องอาศัยความร่วมมือจากหน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ไม่ว่าจะเป็นสภาวิชาชีพบัญชีซึ่งเป็นองค์กรกำกับดูแลการประกอบวิชาชีพบัญชีทั้งการจัดทำบัญชี การสอบบัญชี การควบคุมและการพัฒนาการประกอบวิชาชีพให้ได้มาตรฐานเป็นที่เชื่อถือ รวมถึงสถาบันการศึกษาที่มีหน้าที่ผลิตหรือสร้างบัณฑิตให้เป็นที่ต้องการของตลาด

ภาคเหนือนอกจากจะเป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจและการคมนาคมของประเทศไทย ที่เชื่อมโยงกับกลุ่มประเทศอนุภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขง และเอเชียใต้แล้วยังเป็นศูนย์กลางทางการศึกษาของประเทศอีกแห่งด้วย ภาคเหนือมีสถาบันการศึกษาในรูปแบบมหาวิทยาลัยที่มีการเรียนการสอนในสาขาวิชาชีพบัญชีถึง 21 แห่ง แบ่งเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ 13 แห่ง และมหาวิทยาลัยเอกชน 8 แห่ง สถาบันการศึกษาเหล่านี้มีหน้าที่และบทบาทสำคัญเพื่อผลิตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีที่มีคุณภาพให้เป็นที่ยอมรับทั้งใน และต่างประเทศ

หนึ่งในแนวทางการพัฒนาขีดความสามารถของนักศึกษาสาขาบัญชีในประเทศไทยให้สามารถอยู่รอดได้ท่ามกลางการแข่งขันจากการเปิดเสรีทางการค้าในกลุ่มประเทศ AEC นั้น ต้องอาศัยการพัฒนาทักษะทางวิชาชีพไม่เพียงแต่การอุ้มชูให้อยู่รอด แต่ควรเน้นแนวทางในการสร้างความแข็งแกร่งให้กับนักศึกษาซึ่งจะเป็นผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีในอนาคต มาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี (International Education Standards: IESs) ที่ออกโดย สหพันธ์นานาชาติของผู้จัดทำบัญชี (International Federation of Accountants: IFAC) ได้กำหนดทักษะที่จำเป็นของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีไม่ว่าจะเป็นทักษะด้านความรู้ความสามารถ (IES2) ทักษะทางวิชาชีพ (IES3) และค่านิยม จริยธรรม และทัศนคติทางวิชาชีพ (IES4) เพื่อให้ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีสามารถจัดทำรายงานทางการเงินได้อย่างมีคุณภาพ มีคุณธรรมจริยธรรม และสามารถประกอบวิชาชีพในสภาพแวดล้อมที่มีการแข่งขันสูงได้ (IAESB, 2017) สอดคล้องกับงานวิจัยของชนินฐา นิลรัตนานนท์ (2559) ที่พบว่าผู้ที่จะสามารถประกอบวิชาชีพบัญชีได้นั้นจะต้องมีทักษะความรู้ ความสามารถเฉพาะทางด้านวิชาชีพบัญชี (IES 2) ควบคู่ไปกับทักษะความรู้ความสามารถด้านอื่น ๆ ด้วย เช่น ด้านภาษา ด้านกฎหมาย และด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นต้น นอกจากนี้งานวิจัยของประภัสสร จรัสอรุณฉาย (2560: 128) ยังพบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อสมรรถนะทางวิชาชีพของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตคือ ทักษะทางวิชาชีพ ทัศนคติทางวิชาชีพ คุณธรรมจริยธรรมและประสบการณ์ในเชิงปฏิบัติ ดังนั้น ทักษะทางวิชาชีพ (IES3) และค่านิยม จริยธรรม และทัศนคติทางวิชาชีพ (IES4) จึงได้ถูกกำหนดลงในหลักสูตรการเรียนการสอนในสาขาวิชาการบัญชีในสถาบันการศึกษาของประเทศไทยตั้งแต่ปีการศึกษา 2560 (สภาวิชาชีพบัญชี, 2559) จากความสำคัญของการพัฒนาทักษะทางวิชาชีพบัญชีทั้ง 3 ด้าน ในการศึกษาครั้งนี้จึงต้องการศึกษาว่าปัจจัยใดที่จะมีผลต่อความต้องการพัฒนาทักษะทางวิชาชีพบัญชี 3 ด้านดังกล่าว โดยเก็บข้อมูลจากนักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในสถาบันการศึกษาในเขตภาคเหนือตอนบนของประเทศไทยที่เคยผ่านการฝึกทักษะทางวิชาชีพการบัญชีในสถานประกอบการจริงมาแล้ว และใช้ความต้องการของมนุษย์ตามทฤษฎีแรงจูงใจของแอลเดอร์เฟอร์ (ERG Theory) เป็นปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการพัฒนาทักษะทางวิชาชีพบัญชี

2. เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและสมมติฐานของการวิจัย

จากการทบทวนวรรณกรรมที่ผ่านมาพบว่า มีการศึกษาในอดีตน้อยมากที่ศึกษาถึงทักษะทางวิชาชีพโดยใช้มาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีทั้ง 3 ทักษะเป็นตัวชี้วัด เนื่องจากในอดีตที่ผ่านมา ทักษะทางวิชาชีพ (IES3) และค่านิยม จริยธรรม และทัศนคติทางวิชาชีพ (IES4) ยังไม่มีการกำหนดลงในหลักสูตรการเรียนการสอนในสาขาวิชาการบัญชีในสถาบันการศึกษาของประเทศไทย ดังนั้นการศึกษาโดยส่วนใหญ่จะเป็นการศึกษาถึงทักษะทางวิชาชีพทางด้านความรู้ความสามารถ (IES2) เท่านั้น กล่าวคือ การศึกษาของรจนา ขุนแก้ว (2557) และชนินฐา นิลรัตนานนท์ (2559) ที่ผลการศึกษาพบว่าผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีทั้งในปัจจุบันและในอนาคตมีความต้องการพัฒนาทักษะการใช้ภาษาโดยเฉพาะภาษาอังกฤษและทักษะด้านความรู้ความสามารถทางวิชาชีพบัญชีอย่างต่อเนื่องเพื่อเพิ่มศักยภาพของตนเองและเตรียมความพร้อมในการรองรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ทวี ตรีผอง (2558) ที่ศึกษาระดับความสำคัญของความรู้ความสามารถ และทักษะด้านต่าง ๆ ในวิชาชีพ

สอบบัญชีไทยต่อการแข่งขันในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนที่เป็นที่ต้องการในมุมมองของผู้บังคับบัญชาของผู้ประกอบวิชาชีพสอบบัญชี พบว่า ทักษะการทำงานที่มีความสำคัญ คือ ทักษะด้านภาษา ความรู้เกี่ยวกับมาตรฐานการบัญชี และความรับผิดชอบในหน้าที่การงาน ตามลำดับ ในขณะที่ปีวัฒนา สุดลาภา (2553) ได้ศึกษาถึงทักษะค่านิยม จริยธรรม และทัศนคติทางวิชาชีพ (IES4) เรื่องปัจจัยด้านจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพบัญชีที่มีผลกระทบต่อประสิทธิภาพการทำงานของผู้ทำบัญชี ในสถานประกอบการนิคมอุตสาหกรรม จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพ ความมีคุณธรรมและซื่อสัตย์สุจริต และมีมาตรฐานในการปฏิบัติงาน ด้านความรับผิดชอบต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีผลกระทบต่อประสิทธิภาพการทำงานของผู้ทำบัญชี และนักบัญชีที่มีจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพจะเป็นที่ต้องการของผู้ประกอบการ นอกจากนี้แล้ว Needles (2008) ยังได้ทำการศึกษาถึงประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการนำมาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีมาประยุกต์ใช้ในประเทศกลุ่มยุโรป (European Union : UN) พบว่ามีความจำเป็นที่จะต้องมีความรู้แนวทางปฏิบัติที่ชัดเจนมาเป็นแนวทางในการประยุกต์ใช้มาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีเพื่อเสริมสร้างให้เกิดผู้ประกอบการวิชาชีพบัญชีที่มีประสิทธิภาพ และมีศักยภาพ และยังพบว่าทำให้ความสำคัญกับมาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีจะส่งผลให้ การศึกษา และการฝึกอบรมทางด้านบัญชีมีความเป็นสากลมากขึ้น จากการศึกษาที่ผ่านมาจะเห็นได้ว่าการนำมาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศมาใช้เป็นสิ่งจำเป็นที่จะช่วยยกระดับการศึกษาทางด้านบัญชีให้มีความเป็นสากล และช่วยพัฒนาทักษะของผู้สำเร็จการศึกษาในสาขาบัญชีให้มีความรู้ ความสามารถ และสามารถประกอบวิชาชีพในสภาพแวดล้อมที่มีการแข่งขันสูง อย่างไรก็ตามยังมีการศึกษาน้อยมากที่ทำการศึกษาถึงปัจจัยที่จะส่งผลให้นักศึกษาด้านบัญชีมีความต้องการพัฒนาทักษะต่างๆ ตามมาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศ โดยปัจจัยที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ปัจจัยความต้องการของมนุษย์ตามทฤษฎีแรงจูงใจของแอลเดอร์เฟอร์ (ERG Theory)

ความต้องการของมนุษย์ตามทฤษฎีแรงจูงใจของแอลเดอร์เฟอร์ เป็นทฤษฎีที่ได้รับความนิยมในการศึกษาถึงความต้องการของมนุษย์ ไม่ใช่เพียงแค่ผลตอบแทนในรูปของตัวเงินเท่านั้น ปัจจัยความต้องการในด้านอื่นๆ ตามทฤษฎีแรงจูงใจของแอลเดอร์เฟอร์ ยังเป็นกลไกที่กระตุ้นให้เกิดความต้องการที่จะเรียนรู้ด้วย (Jing, 2010) ซึ่งทฤษฎีแรงจูงใจของแอลเดอร์เฟอร์นี้ได้รับการพัฒนามาจากทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมนุษย์ขั้นพื้นฐานของมาสโลว์ (Maslow's hierarchy) (Maslow, 1943) ไม่ว่าจะเป็นความต้องการด้านร่างกาย ความต้องการความปลอดภัยและมั่นคง ความต้องการการยอมรับจากสังคม ความต้องการยกย่อง และความต้องการความสำเร็จ โดยทฤษฎีแรงจูงใจของแอลเดอร์เฟอร์ได้มีการประยุกต์ลำดับขั้นความต้องการขั้นพื้นฐาน 5 ขั้นของมาสโลว์ออกมาเป็น 3 กลุ่มด้วยกัน ประกอบด้วย ความต้องการเพื่อการดำรงชีพ (Existence needs) ความต้องการด้านความสัมพันธ์ (Relatedness need) และความต้องการความเจริญก้าวหน้า (Growth needs) โดยระดับที่หนึ่ง ความต้องการเพื่อการดำรงชีพ คือ ความต้องการที่จำเป็นในการอยู่รอดของชีวิต เทียบได้กับความต้องการด้านร่างกาย และความต้องการความปลอดภัย และมั่นคงของมาสโลว์ เช่น ความต้องการอาหาร ที่อยู่อาศัย เงินเดือน โบนัส สภาพแวดล้อมการทำงานที่ดี และสัญญาว่าจ้างที่เป็นธรรม และมีความมั่นคง โดย Tao (2008) ได้สรุปว่าผลตอบแทนเป็นหนึ่งในปัจจัยความต้องการเพื่อการดำรงชีพ และเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญที่สุดที่ส่งผลโดยตรงต่อการประกอบวิชาชีพในองค์กร เช่นเดียวกับงานวิจัยของจุไรรัตน์ ผดุงกิจ และคณะ (2560) ที่พบว่า ความต้องการความมั่นคงในการทำงาน โอกาสความก้าวหน้าในการทำงาน ค่าจ้างที่สมเหตุสมผล ซึ่งจัดเป็นปัจจัยความต้องการเพื่อการดำรงชีพ มีผลต่อความพึงพอใจในการทำงานของบุคคลที่ปฏิบัติงานในองค์กร นอกจากนี้จากการศึกษาของ Li (2011) ยังพบว่าความต้องการเพื่อการดำรงชีพส่งผลกระทบอย่างมากต่อการดำเนินงาน และการปรับตัวทางด้านวัฒนธรรมองค์กรของพนักงานที่เป็นชาวต่างชาติ มากกว่าความต้องการในด้านอื่น ๆ

ส่วนระดับที่สอง ความต้องการด้านความสัมพันธ์ คือ ความต้องการที่จะมีความสัมพันธ์กับสังคมรอบด้าน เทียบได้กับความต้องการการยอมรับจากสังคม และความต้องการยกย่องของมาสโลว์ เช่น ความสัมพันธ์ที่ดี และเป็นที่ยอมรับกับเพื่อนร่วมงาน และหัวหน้างานในองค์กร และระดับที่สาม ความต้องการความเจริญก้าวหน้า คือ ความต้องการภายใน เพื่อการพัฒนาตัวเอง เพื่อความเจริญเติบโต พัฒนาและใช้ความสามารถของตัวเองได้เต็มที่และให้เกิดประโยชน์สูงสุด แสวงหาโอกาสในการเอาชนะความท้าทายใหม่ๆ เทียบได้กับความต้องการความสำเร็จซึ่งเป็นความต้องการขั้นสูงสุดของมาสโลว์ เช่น โอกาสในการใช้ความรู้ความสามารถเพื่อความก้าวหน้าในอนาคต การสร้างเครือข่ายการทำงานในต่างประเทศ โอกาสในการได้ทำงานที่ท้าทายความสามารถ และการมีเส้นทางความก้าวหน้าในสายอาชีพที่ชัดเจน

จากความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์ทั้งสามกลุ่มข้างต้น ถือเป็นตัวผลักดันให้ผู้ประกอบวิชาชีพต้องการพัฒนาศักยภาพของตนเองให้มากยิ่งขึ้นเพื่อให้ประสบความสำเร็จในการประกอบวิชาชีพของตน ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีก็เช่นเดียวกัน หากผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีต้องการจะประสบความสำเร็จในการประกอบวิชาชีพ เพื่อตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานของตน ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีก็มีความจำเป็นต้องพัฒนาทักษะทางวิชาชีพบัญชีทั้งสามด้าน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าว

ดังนั้น การศึกษาครั้งนี้มีสมมติฐานว่า ความต้องการตามทฤษฎีแรงจูงใจของแอลเดอร์เฟอร์ จะผลักดันให้นักศึกษาเกิดความต้องการพัฒนาทักษะในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นทักษะด้านความรู้ความสามารถ ทักษะทางวิชาชีพ และค่านิยม จริยธรรม และทัศนคติทางวิชาชีพ ในการศึกษาครั้งนี้จึงกำหนดข้อสมมติฐานไว้ดังนี้

H1: ความต้องการเพื่อดำรงชีพมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความต้องการพัฒนาทักษะทางวิชาชีพบัญชี

H1a: ความต้องการเพื่อดำรงชีพมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความต้องการพัฒนาทักษะด้านความรู้ความสามารถ

H1b: ความต้องการเพื่อดำรงชีพมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความต้องการพัฒนาทักษะทางวิชาชีพ

H1c: ความต้องการเพื่อดำรงชีพมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความต้องการพัฒนาค่านิยม จริยธรรม และทัศนคติทางวิชาชีพ

H2: ความต้องการด้านความสัมพันธ์ทางสังคมมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความต้องการพัฒนาทักษะทางวิชาชีพบัญชี

H2a: ความต้องการด้านความสัมพันธ์ทางสังคมมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความต้องการพัฒนาทักษะด้านความรู้ความสามารถ

H2b: ความต้องการด้านความสัมพันธ์ทางสังคมมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความต้องการพัฒนาทักษะทางวิชาชีพ

H2c: ความต้องการด้านความสัมพันธ์ทางสังคมมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความต้องการพัฒนาค่านิยม จริยธรรม และทัศนคติทางวิชาชีพ

H3: ความต้องการความเจริญก้าวหน้ามีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความต้องการพัฒนาทักษะทางวิชาชีพบัญชี

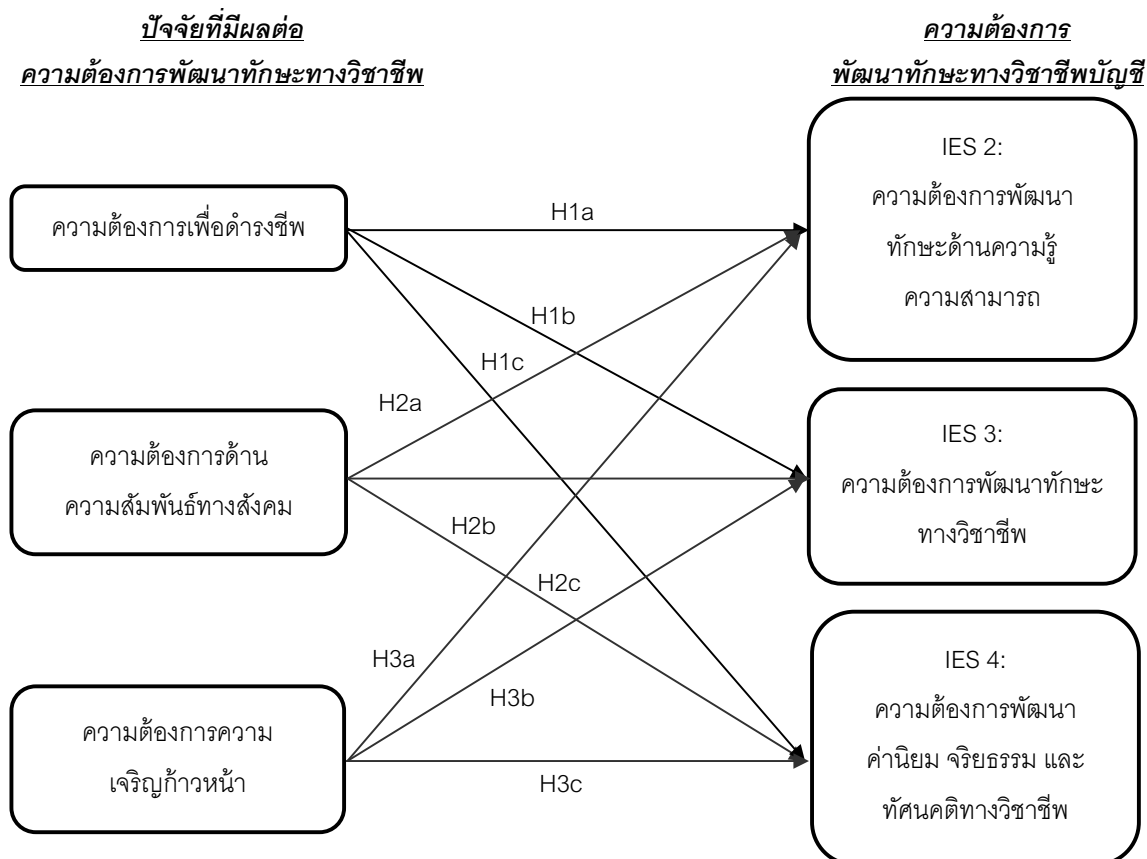
H3a: ความต้องการความเจริญก้าวหน้ามีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความต้องการพัฒนาทักษะด้านความรู้ความสามารถ

H3b: ความต้องการความเจริญก้าวหน้ามีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความต้องการพัฒนาทักษะทางวิชาชีพ

H3c: ความต้องการความเจริญก้าวหน้ามีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความต้องการพัฒนาค่านิยม จริยธรรม และทัศนคติทางวิชาชีพ

จากข้อสมมติฐานข้างต้นจะสามารถแสดงเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาได้ ดังนี้

ภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดในการศึกษา

ตัวแปรควบคุม :

ระยะเวลาการฝึกงาน

ความมุ่งมั่นในการประกอบวิชาชีพทางด้านบัญชี

3. วิธีการดำเนินการวิจัย

3.1 กลุ่มตัวอย่าง

ในการศึกษานี้เก็บข้อมูลจากนักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในสถาบันการศึกษาทั้งของภาครัฐ และภาคเอกชน ในเขตภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย ในสาขาวิชาการบัญชีชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 ที่เคยผ่านการฝึกทักษะทางด้านวิชาชีพบัญชีในสถานประกอบการจริงมาแล้ว จำนวน 404 คน

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษานี้ คือ แบบสอบถาม โดยได้พัฒนามาจากการทบทวนวรรณกรรมในอดีต และผลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาทักษะทางวิชาชีพของนักบัญชี จำนวน 5 ท่าน ประกอบด้วยผู้สอบบัญชีจำนวน 1 ท่าน ผู้เชี่ยวชาญทางด้านบัญชีในสภาวิชาชีพบัญชีจำนวน 1 ท่าน และหัวหน้าภาควิชาการบัญชีจำนวน 3 ท่าน จาก 3 สถาบันการศึกษาในเขตภาคเหนือของประเทศไทย เพื่อให้เห็นถึงทักษะทางวิชาชีพที่จำเป็นต่อนักศึกษาสาขาการบัญชี และปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการพัฒนาทักษะด้านความรู้ความสามารถ ทักษะทางวิชาชีพ และค่านิยม จริยธรรม และทัศนคติทางวิชาชีพ ในมุมมองของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาทักษะทาง

วิชาชีพของนักบัญชี จากผลการสัมภาษณ์เชิงลึกสะท้อนให้เห็นว่าความต้องการของมนุษย์ตามทฤษฎีแรงจูงใจของแอลเดอร์เฟอร์ ไม่ว่าจะเป็นความต้องการเพื่อการดำรงชีพ (Existence needs) ความต้องการด้านความสัมพันธ์ (Relatedness need) และความต้องการความเจริญก้าวหน้า (Growth needs) เป็นปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดความต้องการพัฒนาทักษะในด้านต่างๆ ของผู้ประกอบการวิชาชีพ นอกจากนี้ปัจจัยความต้องการของมนุษย์ทั้ง 3 ด้านข้างต้นแล้ว ผู้ให้สัมภาษณ์ยังเห็นว่าประสบการณ์การทำงาน และความมุ่งมั่นที่จะประกอบวิชาชีพทางด้านบัญชีในอนาคตยังเป็นปัจจัยที่ก่อให้เกิดความต้องการพัฒนาทักษะในด้านต่างๆ ของผู้ประกอบการวิชาชีพอีกด้วย นอกจากนี้ยังได้ทำการทดสอบความน่าเชื่อถือของแบบสอบถามโดยการทดสอบแบบสอบถามกับนักศึกษาจำนวน 10 คน เพื่อนำมาปรับปรุงให้แน่ใจว่าแบบสอบถามดังกล่าวเป็นแบบสอบถามที่กระชับ และสามารถเข้าใจได้ง่าย

3.3 การวัดผล

ในการศึกษาครั้งนี้วัดระดับความต้องการพัฒนาทักษะทางวิชาชีพ และปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการพัฒนาทักษะทางวิชาชีพโดยใช้ Likert Scale (Likert, 1932) แบ่งเป็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด หลังจากนั้นจึงนำค่าที่ได้ไปวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis)

4. ผลลัพธ์การวิจัยและอภิปรายผล

4.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตาราง 1 แสดงข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

		จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เพศ	1.1 ชาย	49	12.1%
	1.2 หญิง	355	87.9%
		<u>404</u>	<u>100.0%</u>
2. อายุ	2.1 น้อยกว่า 20 ปี	1	0.2%
	2.2 21 ถึง 23 ปี	394	97.6%
	2.3 มากกว่า 23 ปี	9	2.2%
		<u>404</u>	<u>100.0%</u>
3. ระยะเวลาการฝึกงานในวิชาชีพบัญชี	3.1 ไม่เกิน 1 เดือน	1	0.2%
	3.2 1 เดือน ถึง 3 เดือน	371	91.8%
	3.3 มากกว่า 3 เดือน	32	8.0%
		<u>404</u>	<u>100.00%</u>
4. ความมุ่งมั่นที่จะประกอบวิชาชีพทางด้านบัญชี	4.1 มากที่สุด	66	16.4%
	4.2 มาก	184	45.5%
	4.3 ปานกลาง	137	33.9%
	4.4 น้อย	16	4.0%
	4.5 น้อยที่สุด	1	0.2%
		<u>404</u>	<u>100.0%</u>

จากตารางที่ 1 แสดงให้เห็นว่านักศึกษาส่วนใหญ่จำนวน 355 คน (ร้อยละ 87.9) เป็นเพศหญิง และมีอายุอยู่ในช่วงระหว่าง 21 ถึง 23 ปี จำนวน 394 คน (ร้อยละ 97.6) มีประสบการณ์ในการฝึกงานในวิชาชีพบัญชี 1 เดือน ถึง 3 เดือน จำนวน 371 คน (ร้อยละ 91.8) และมีความมุ่งมั่นที่จะประกอบวิชาชีพทางด้านบัญชีในระดับมาก จำนวน 184 คน (ร้อยละ 45.5)

4.2 ความต้องการพัฒนาทักษะทางวิชาชีพบัญชี

ความต้องการพัฒนาทักษะทางวิชาชีพบัญชีในด้านต่าง ๆ สามารถแสดงได้ดังนี้

ตาราง 2 แสดงความต้องการพัฒนาทักษะทางวิชาชีพบัญชีในด้านต่าง ๆ

ความต้องการพัฒนาทักษะทางวิชาชีพบัญชี	ค่าเฉลี่ย	ระดับความต้องการ
ความต้องการพัฒนาทักษะด้านความรู้ความสามารถ (IES2)	4.16	มาก
ความต้องการพัฒนาทักษะทางวิชาชีพ (IES3)	4.27	มากที่สุด
ความต้องการพัฒนาทักษะด้านค่านิยม จริยธรรม และทัศนคติทางวิชาชีพ (IES4)	4.31	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	4.25	มากที่สุด

จากตาราง 2 พบว่า นักศึกษามีความต้องการพัฒนาทักษะทางวิชาชีพบัญชีโดยเฉลี่ยในระดับมากที่สุด ทั้งความต้องการพัฒนาทักษะทางวิชาชีพ และความต้องการพัฒนาทักษะด้านค่านิยม จริยธรรม และทัศนคติทางวิชาชีพ ส่วนความต้องการพัฒนาทักษะด้านความรู้ความสามารถนักศึกษามีความต้องการพัฒนาในระดับมาก

นอกจากนี้ผลการศึกษายังพบว่าทักษะที่นักศึกษามีความต้องการพัฒนามากที่สุดคือ ทักษะทางด้านภาษาอังกฤษ (ร้อยละ 21.2) เนื่องจากนักศึกษาเห็นว่าทักษะการสื่อสารด้านภาษาอังกฤษเป็นทักษะทางวิชาชีพที่สำคัญแต่นักศึกษาสาขาการบัญชียังไม่สามารถสื่อสารกับชาวต่างชาติได้ในระดับดีทั้งการพูด การอ่าน การเขียน และการฟัง รองลงมา คือ ความต้องการพัฒนาทักษะด้านโปรแกรมสำเร็จรูปที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพบัญชี เช่น SAP, ORACLE (ร้อยละ 16.6) และความต้องการพัฒนาทักษะด้านมาตรฐานรายงานทางการเงิน มาตรฐานการสอบบัญชี และข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง (ร้อยละ 16.1) ตามลำดับ

ผลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของนักศึกษาสาขาการบัญชีทำให้มีการจัดการอบรมภาษาอังกฤษให้กับกลุ่มตัวอย่างของนักศึกษาสาขาการบัญชีจำนวน 100 คน ตามความต้องการพัฒนาทักษะที่นักศึกษาต้องการพัฒนามากที่สุด โดยวิทยากรที่มีชื่อเสียงชาวต่างประเทศที่มีประสบการณ์ด้านการสื่อสารภาษาอังกฤษ ซึ่งนักศึกษาที่ได้เข้าร่วมอบรมครั้งนี้เห็นว่าทักษะด้านภาษาอังกฤษมีความสำคัญอย่างมาก (ค่าเฉลี่ย 4.96) และมีความต้องการพัฒนาทักษะทางด้านภาษาอังกฤษเป็นอย่างยิ่ง (ค่าเฉลี่ย 4.96) และเห็นว่าภาษาอังกฤษเป็นทักษะที่สามารถพัฒนาได้ (ค่าเฉลี่ย 4.93) และการจัดอบรมครั้งนี้ได้สร้างแรงบันดาลใจในการพัฒนาทักษะทางด้านภาษาอังกฤษของนักศึกษาเป็นอย่างมาก (ค่าเฉลี่ย 4.89) นอกจากนี้ นักศึกษายังเห็นว่าการใช้ศัพท์เทคนิคที่เป็นภาษาอังกฤษในการเรียนการสอน (ค่าเฉลี่ย 4.44) การกำหนดให้มีการทำแบบฝึกหัดเป็นภาษาอังกฤษ (ค่าเฉลี่ย 4.08) และการกำหนดให้มีข้อสอบบางส่วนเป็นภาษาอังกฤษ (ค่าเฉลี่ย 3.62) เป็นวิธีการที่จะมีส่วนช่วยทำให้นักศึกษาสามารถพัฒนาทักษะทางด้านภาษาอังกฤษได้

4.3 ปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการพัฒนาทักษะทางวิชาชีพ

ปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการพัฒนาทักษะทางวิชาชีพ สามารถแสดงได้ดังนี้

ตาราง 3 แสดงความสำคัญของปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการพัฒนาทักษะทางวิชาชีพตามทฤษฎีแรงจูงใจของแอลเดอร์เฟอร์

ความสำคัญของปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการพัฒนาทักษะทางวิชาชีพ	ค่าเฉลี่ย	ระดับความสำคัญ
ความต้องการเพื่อดำรงชีพ (EXIST)		
ผลตอบแทนจากการทำงาน เช่นเงินเดือน โบนัส	4.300	มากที่สุด
สภาพแวดล้อมการทำงานที่ดี	4.593	มากที่สุด
สัญญาว่าจ้างที่เป็นธรรม และมีความมั่นคง	4.375	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	4.423	มากที่สุด
ความต้องการด้านความสัมพันธ์ทางสังคม (RELATE)		
ความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนร่วมงานในองค์กร	4.462	มากที่สุด
ความสัมพันธ์ที่ดีกับหัวหน้างานในองค์กร	4.459	มากที่สุด
การเป็นที่ยอมรับจากเพื่อนร่วมงาน และหัวหน้างาน	4.296	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	4.406	มากที่สุด
ความต้องการความเจริญก้าวหน้า (GROW)		
โอกาสในการใช้ความรู้ความสามารถเพื่อความก้าวหน้าในอนาคต	4.351	มากที่สุด
เครือข่ายการทำงานในต่างประเทศ	3.985	มาก
โอกาสในการได้ทำงานที่ท้าทายความสามารถ	3.943	มาก
การมีเส้นทางความก้าวหน้าในสายอาชีพ (Career Path) ที่ชัดเจน	4.504	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	4.196	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	4.342	มากที่สุด

จากตารางที่ 3 พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการพัฒนาทักษะทางวิชาชีพที่นักศึกษาเห็นว่ามีความสำคัญมากที่สุด 3 อันดับแรก คือ สภาพแวดล้อมการทำงานที่ดี (4.593) การมีเส้นทางความก้าวหน้าในสายอาชีพ (Career Path) ที่ชัดเจน (4.504) และความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนร่วมงานในองค์กร (4.462) และหากพิจารณาจำแนกเป็นกลุ่มปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการพัฒนาทักษะทางวิชาชีพ พบว่า นักศึกษาเห็นว่าทั้ง 3 ปัจจัยมีผลต่อความต้องการพัฒนาทักษะทางวิชาชีพในระดับมากถึงมากที่สุดเหมือนกัน โดยปัจจัยความต้องการเพื่อดำรงชีพ (EXIST) เป็นปัจจัยที่ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่ามีความสำคัญมากกว่าปัจจัยในด้านอื่น

4.4 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการพัฒนาทักษะทางวิชาชีพกับความต้องการพัฒนาทักษะทางวิชาชีพบัญชี

ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการพัฒนาทักษะทางวิชาชีพกับความต้องการพัฒนาทักษะทางวิชาชีพบัญชีในด้านต่างๆ สามารถแสดงได้ตามตาราง 4

ตาราง 4 แสดงตารางสรุปความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการพัฒนาทักษะทางวิชาชีพกับความต้องการพัฒนาทักษะทางวิชาชีพบัญชี

ความต้องการพัฒนาทักษะทางวิชาชีพบัญชีในด้านต่าง ๆ	R Square (R ²)	ค่าคงที่ (B)	ตัวแปรอิสระ		ตัวแปรควบคุม		
			ความต้องการเพื่อดำรงชีพ (EXIST)	ความต้องการด้านความสัมพันธ์ทางสังคม (RELATE)	ความต้องการความเจริญก้าวหน้า (GROW)	ระยะเวลาการฝึกงาน	ความมุ่งมั่นในการประกอบวิชาชีพทางด้านบัญชี
ความต้องการพัฒนาทักษะด้านความรู้ ความสามารถ (IES 2)	0.140	1.915	0.172*	0.033	0.164*	-0.070	0.210*
ความต้องการพัฒนาทักษะทางวิชาชีพ (IES 3)	0.179	1.657	0.126	0.085	0.262*	-0.105	0.211*
ความต้องการพัฒนาค่านิยม จริยธรรม และทัศนคติทางวิชาชีพ (IES 4)	0.075	1.642	0.140	0.157	0.217*	-0.003	0.121*

* มีความสัมพันธ์ ณ ระดับความเชื่อมั่น 95% (ระดับนัยสำคัญ 0.05)

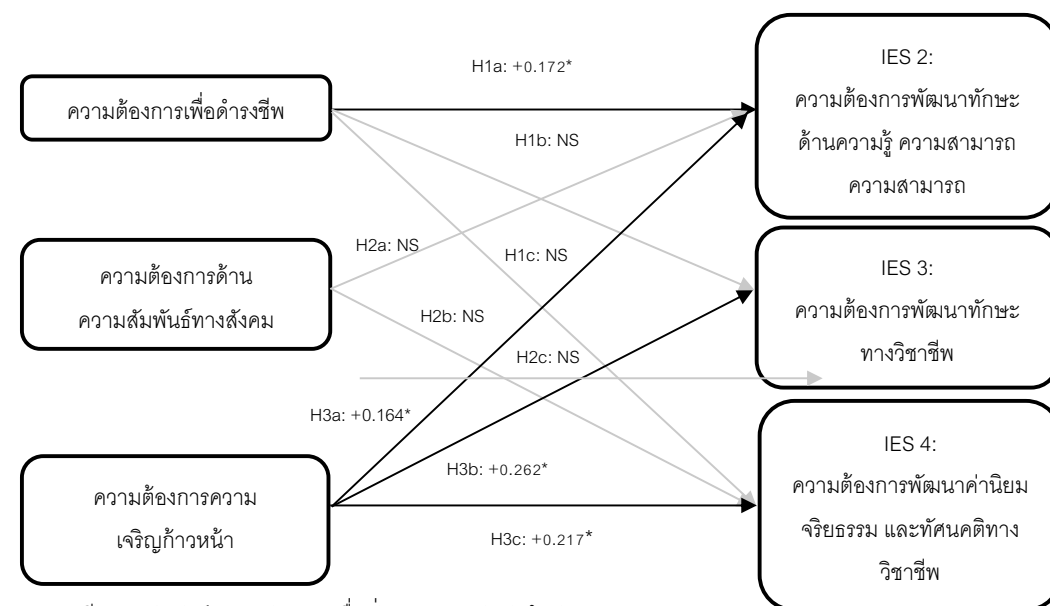
จากตารางที่ 4 พบว่า ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ความต้องการเพื่อดำรงชีพมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความต้องการพัฒนาทักษะด้านความรู้ความสามารถ (IES2) ในขณะที่ความต้องการความเจริญก้าวหน้า และความมุ่งมั่นในการประกอบวิชาชีพทางด้านบัญชีมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความต้องการพัฒนาทักษะทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านความรู้ความสามารถ (IES2) ด้านทักษะทางวิชาชีพ (IES3) และด้านค่านิยม จริยธรรม และทัศนคติทางวิชาชีพ (IES4)

ดังนั้น ความสัมพันธ์ระหว่างความปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการพัฒนาทักษะทางวิชาชีพกับความต้องการพัฒนาทักษะทางวิชาชีพบัญชี สามารถสรุปได้ตามข้อสมมุติฐานตามภาพที่ 2 ดังนี้

ภาพที่ 2 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างผลการศึกษากับข้อสมมุติฐาน

ปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการพัฒนาทักษะทางวิชาชีพ

ความต้องการพัฒนาทักษะทางวิชาชีพบัญชี

* มีความสัมพันธ์ ณ ระดับความเชื่อมั่น 95% (ระดับนัยสำคัญ 0.05)

NS หมายถึง ไม่มีความสัมพันธ์กัน

ตัวแปรควบคุม :

ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% (ระดับนัยสำคัญ 0.05) ความมุ่งมั่นในการประกอบวิชาชีพทางด้านบัญชี มีความสัมพันธ์กับความต้องการพัฒนาทักษะทางวิชาชีพบัญชีทั้ง 3 ทักษะ คือ ด้านความรู้ความสามารถ ด้านทักษะทางวิชาชีพ และด้านค่านิยม จริยธรรม และทัศนคติทางวิชาชีพ ในขณะที่ระยะเวลาการฝึกงาน ไม่มีความสัมพันธ์กับความต้องการพัฒนาทักษะทางวิชาชีพกับความต้องการพัฒนาทักษะทางวิชาชีพบัญชีทั้ง 3 ทักษะ ซึ่งสามารถแสดงผลการทดสอบสมมติฐานต่าง ๆ ดังตารางที่ 5

ตาราง 5 แสดงผลการทดสอบสมมติฐาน

	สมมติฐาน	ผลการทดสอบ
H1a	ความต้องการเพื่อดำรงชีพมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความต้องการพัฒนาทักษะด้านความรู้ความสามารถ	ยอมรับสมมติฐาน
H1b	ความต้องการเพื่อดำรงชีพมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความต้องการพัฒนาทักษะทางวิชาชีพ	ปฏิเสธสมมติฐาน
H1c	ความต้องการเพื่อดำรงชีพมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความต้องการพัฒนา ค่านิยม จริยธรรม และทัศนคติทางวิชาชีพ	ปฏิเสธสมมติฐาน
H2a	ความต้องการด้านความสัมพันธ์ทางสังคมมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความต้องการพัฒนาทักษะด้านความรู้ความสามารถ	ปฏิเสธสมมติฐาน
H2b	ความต้องการด้านความสัมพันธ์ทางสังคมมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความต้องการพัฒนาทักษะทางวิชาชีพ	ปฏิเสธสมมติฐาน
H2c	ความต้องการด้านความสัมพันธ์ทางสังคมมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความต้องการพัฒนา ค่านิยม จริยธรรม และทัศนคติทางวิชาชีพ	ปฏิเสธสมมติฐาน
H3a	ความต้องการความเจริญก้าวหน้ามีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความต้องการพัฒนาทักษะด้านความรู้ความสามารถ	ยอมรับสมมติฐาน
H3b	ความต้องการความเจริญก้าวหน้ามีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความต้องการพัฒนาทักษะทางวิชาชีพ	ยอมรับสมมติฐาน
H3c	ความต้องการความเจริญก้าวหน้ามีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความต้องการพัฒนา ค่านิยม จริยธรรม และทัศนคติทางวิชาชีพ	ยอมรับสมมติฐาน

จากผลการศึกษาพบว่านักศึกษาสาขาการบัญชีมีความต้องการตามทฤษฎีแรงจูงใจของแอลเดอร์เฟอร์ ทั้งความต้องการเพื่อดำรงชีพ ความต้องการด้านความสัมพันธ์ทางสังคม และความต้องการความเจริญก้าวหน้าในระดับมากที่สุดเหมือนกัน ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดทฤษฎีแรงจูงใจของแอลเดอร์เฟอร์ นั่นคือบุคคลสามารถเกิดความต้องการด้านต่าง ๆ ได้พร้อมกันมากกว่าหนึ่งด้าน และความต้องการนั้นสามารถเกิดขึ้นได้โดยไม่จำเป็นต้องเรียงลำดับความสำคัญก่อนหลังเหมือนทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมาสโลว์ (วุฒิพล สกลเกียรติ, 2546)

นอกจากนี้ยังพบว่าความต้องการเพื่อการดำรงชีพมีความสัมพันธ์กับความต้องการทักษะด้านความรู้ความสามารถ ในขณะที่ความต้องการความเจริญก้าวหน้ามีความสัมพันธ์กับทั้งความต้องการทักษะด้านความรู้

ความสามารถ ความต้องการพัฒนากิจกรรมทางวิชาชีพ และความต้องการพัฒนาค่านิยม จริยธรรม และทัศนคติทางวิชาชีพ แสดงให้เห็นว่าความต้องการความเจริญก้าวหน้าเป็นปัจจัยที่สำคัญที่มีผลต่อความต้องการพัฒนากิจกรรมทางวิชาชีพพบปัญหามากที่สุด ซึ่งไม่สอดคล้องกับ Tao (2008) จูไลรัตน์ ผดุงกิจ และคณะ (2560) และ Li (2011) ที่พบว่าปัจจัยความต้องการเพื่อการดำรงชีพเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญที่สุดที่ส่งผลโดยตรงต่อการประกอบวิชาชีพในองค์กร และส่งผลกระทบอย่างมากต่อการดำเนินงานมากกว่าปัจจัยในด้านอื่น ๆ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสภาพแวดล้อม และเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไปในปัจจุบันส่งผลให้นักศึกษามีความต้องการความสามารถ ความสามารถในการดำเนินงานมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการได้ใช้ความรู้ความสามารถที่ตนเองได้ศึกษามา การได้มีโอกาสไปทำงานกับต่างประเทศ หรือความก้าวหน้าในสายอาชีพในองค์กรของตนเองที่ชัดเจน

ในขณะที่เดียวกันผลการศึกษาพบว่า ความต้องการเพื่อการดำรงชีพไม่มีความสัมพันธ์กับความต้องการพัฒนากิจกรรมทางวิชาชีพ และความต้องการพัฒนาค่านิยม จริยธรรม และทัศนคติทางวิชาชีพ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากนักศึกษาระดับปริญญาตรีเห็นว่าการมีทักษะด้านความรู้ความสามารถเพียงอย่างเดียวก็น่าจะเพียงพอที่จะทำให้ นักศึกษาสามารถบรรลุถึงความต้องการเพื่อการดำรงชีพ (ซึ่งหมายถึงผลตอบแทนจากการทำงานที่ดี) ได้โดยไม่ต้องอาศัยการพัฒนากิจกรรมในด้านอื่น ๆ ที่เหลือเพิ่มเติมอีก เช่นเดียวกับความต้องการด้านความสัมพันธ์ทางสังคมที่ไม่มีความสัมพันธ์กับความต้องการพัฒนากิจกรรมทางวิชาชีพพบปัญหามากที่สุดในด้านใดเลย ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก นักศึกษาระดับปริญญาตรีเห็นว่าการมีสัมพันธ์ทางสังคม ไม่ว่าจะเป็นการมีความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนร่วมงาน หรือกับหัวหน้างานในองค์กร รวมทั้งการเป็นที่ยอมรับจากเพื่อนร่วมงาน ไม่ได้มีผลต่อการพัฒนากิจกรรมทางวิชาชีพพบปัญหามากทั้ง 3 ด้าน เนื่องจากทักษะทางวิชาชีพเหล่านี้เป็นสิ่งที่นักศึกษาสามารถพัฒนาได้ด้วยตนเอง การพัฒนากิจกรรมทางวิชาชีพพบปัญหานี้จึงไม่จำเป็นต้องอาศัยความสัมพันธ์กับผู้อื่น

5. ข้อเสนอแนะจากผลการศึกษาและข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต

5.1 ข้อเสนอแนะจากผลการศึกษา

ในการศึกษานี้สามารถให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อผู้ประกอบการ สถาบันการศึกษา และหน่วยงานที่กำกับดูแลเกี่ยวกับวิชาชีพพบปัญหา โดยในส่วนของผู้ประกอบการนั้นในการรับ และการรักษาไว้ซึ่งบุคลากรในองค์กรควร มุ่งเน้นให้พนักงานพบปัญหาได้เห็นถึงความเจริญก้าวหน้าในวิชาชีพของตนเอง ไม่ว่าจะเป็นการเปิดโอกาสให้พนักงานได้ แสดงความรู้ความสามารถของตนเองอย่างเต็มศักยภาพ การเสนอตำแหน่งงานที่เหมาะสม การชี้ให้เห็นถึงความก้าวหน้าในสายอาชีพในองค์กรอย่างชัดเจน และการเปิดโอกาสให้กับพนักงานได้ทำงานที่ท้าทายความสามารถของตนเอง เนื่องจากเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความต้องการพัฒนากิจกรรมทางวิชาชีพทั้ง 3 ด้าน (IES 2, 3 และ 4) ของผู้ประกอบการ วิชาชีพพบปัญหา แล้วจึงเสริมด้วยปัจจัยที่ตอบสนองความต้องการเพื่อการดำรงชีพ นั่นคือในส่วนของค่าตอบแทนใน การทำงาน สภาพแวดล้อมการทำงานที่ดี และสัญญาว่าจ้างที่เป็นธรรมและมีความมั่นคง เป็นต้น เนื่องจากเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญรองลงมาที่ส่งผลต่อความต้องการพัฒนากิจกรรมทางวิชาชีพ 2 ด้าน (IES 2 และ 3)

ในส่วนของสถาบันการศึกษาควรมุ่งเน้นการสร้างให้นักศึกษามีความมุ่งมั่นในการประกอบวิชาชีพ ทางด้านปัญห โดยนอกเหนือจากวิชาความรู้ที่จะถ่ายทอดให้กับนักศึกษาในแต่ละกระบวนวิชาแล้ว ควรมีการชี้ให้นักศึกษาได้เห็นถึงประโยชน์ และความสำคัญของวิชาชีพพบปัญหา รวมทั้งการชี้ให้เห็นถึงความเจริญก้าวหน้าในวิชาชีพ และผลตอบแทนที่นักศึกษาจะได้รับจากการประกอบวิชาชีพพบปัญหา นอกจากการเรียนการสอนทางด้านวิชาชีพพบปัญหา แล้ว ทักษะทางด้านภาษาอังกฤษยังเป็นทักษะที่นักศึกษาเห็นว่ามีสำคัญอย่างมากในการประกอบวิชาชีพพบปัญหาดังนั้นสถาบันการศึกษาควรมีการเสริมกระบวนวิชาทางด้านภาษาอังกฤษเพิ่มเติม รวมทั้งสอดแทรกเทคนิคต่าง ๆ ที่

เป็นการเสริมสร้างทักษะทางด้านภาษาอังกฤษให้กับนักศึกษาในหลักสูตรสาขาการบัญชีด้วย เช่น การใช้ศัพท์เทคนิคที่เป็นภาษาอังกฤษในการเรียนการสอน หรือการกำหนดให้มีการทำแบบฝึกหัดที่เป็นภาษาอังกฤษ เป็นต้น

นอกจากนี้หน่วยงานที่กำกับดูแลเกี่ยวกับวิชาชีพบัญชีนอกจากจะพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนให้มีความทันสมัย และตอบสนองต่อความต้องการของผู้ประกอบการแล้ว ควรมีการกำหนดเนื้อหาในหลักสูตรบัญชี โดยมุ่งเน้นไปที่การให้นักศึกษาเกิดความมุ่งมั่นในการประกอบวิชาชีพทางด้านบัญชี และเห็นถึงความเจริญก้าวหน้าในวิชาชีพ เพื่อให้นักศึกษาเกิดความต้องการพัฒนาทักษะทางวิชาชีพบัญชีของตนเองในด้านต่างๆ รวมทั้งอาจมีการเสริมเนื้อหาในส่วนที่จะทำให้ให้นักศึกษาได้เห็นถึงปัจจัยที่นักศึกษาจะได้รับเพื่อการดำรงชีพ และความสัมพันธ์ทางสังคมตามลำดับ

5.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต

ถึงแม้ว่าในการศึกษาจะมีประโยชน์ต่อผู้ที่เกี่ยวข้องกับหลายส่วนงาน แต่ก็ยังมีข้อจำกัดในการศึกษาบางประการ นั่นคือ กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาคั้งนี้เป็นการศึกษาเฉพาะกับนักศึกษาที่อยู่ในเขตภาคเหนือตอนบนของประเทศไทยเท่านั้น ในการศึกษาในอนาคตอาจมีการขยายกลุ่มตัวอย่างให้ครอบคลุมมากขึ้น เช่น ศึกษาในกลุ่มตัวอย่างนักบัญชีในประเทศไทย และอาจทำการศึกษาให้ครอบคลุมมาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี จำนวนทั้ง 8 ฉบับ นอกจากนี้ในการศึกษาคั้งนี้ใช้ความต้องการของมนุษย์ตามทฤษฎีแรงจูงใจของแอลเดอร์เฟอร์ เป็นกรอบแนวคิดในการศึกษา ซึ่งในอนาคตอาจมีการใช้ทฤษฎีอื่นเป็นตัวแทนของความต้องการมนุษย์ เช่น ทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมนุษย์ขั้นพื้นฐานของมาสโลว์ หรือทฤษฎีเอ็กซ์และวายของแมกกลีคอร์ (Mcgregor, 1960) เป็นต้น

6. สรุปผลการวิจัย

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการพัฒนาทักษะทางวิชาชีพของนักศึกษาสาขาการบัญชี ตามมาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี ทั้งทักษะด้านความรู้ความสามารถ ทักษะทางวิชาชีพ และค่านิยม จริยธรรม และทัศนคติทางวิชาชีพ จากผลการศึกษาพบว่า ความต้องการของมนุษย์ตามทฤษฎีแรงจูงใจของแอลเดอร์เฟอร์มีผลต่อความต้องการพัฒนาทักษะทางวิชาชีพบัญชีบางทักษะของนักศึกษาสาขาการบัญชี ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อทั้งผู้ประกอบการ สถาบันการศึกษา และหน่วยงานที่กำกับดูแลเกี่ยวกับวิชาชีพบัญชี ที่จะทราบถึงความต้องการพัฒนาทักษะในด้านต่าง ๆ ของนักศึกษา สามารถใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาทักษะทางวิชาชีพของนักศึกษาสาขาบัญชี และเป็นแนวทางในการปรับปรุงหลักสูตรสาขาวิชาชีพการบัญชีของสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- Alderfer, C. P. (1969). An empirical test of a new theory of human needs. *Organizational Behavior and Human Performance Journal*, 4(2), 142–175.
- IAESB (International Accounting Education Standards Board). (2017). *Handbook of International Education Pronouncements. 2017 Edition*. New York: International Federation of Accountants.
- Jing, Y. O. U. (2010). Encouragement mechanism for knowledge innovation in information systems integration based on ERG theory [J]. *Science of Science and Management of S. & T*, 2, 018.

- Li, J. M. (2011). Analysis of work and cultural adjustment of Korean-Chinese and Han-Chinese workers in Korea under framework of ERG theory. *International Area Studies Review*, 14(2), 79-113.
- Likert, R. (1932). A technique for the measurement of attitudes. *Archives of Psychology*, 22(140), 1-55.
- Maslow, A. H. (1943). A theory of human motivation. *Psychological Review*, 50(4), 370-396.
- McGregor, D. (1960). *The human side of enterprise*. New York: McGraw Hill.
- Needles Jr, B. E. (2008). International education standards (IES): Issues of implementation a report on the third IAAER globalization roundtable. *Accounting Education: an international journal*, 17(S1), 69-79.
- Tao, C. H. E. N. (2008). The empirical research on the scientific and technical personnel's income motivation based on ERG theory: The analysis based on the 2600 questionnaires in the area of Nantong in Jiangsu Province [J]. *Studies in Science of Science*, 1, 033.
- กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ. (2554). *AEC Fact Book*. ค้นเมื่อ 31 สิงหาคม 2560, จาก http://www.uthaithani.go.th/asean/book/inside_aec_factbook.pdf
- กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ. (2557). *รอบรู้เรื่องการลงทุนในอาเซียน* (พิมพ์ครั้งที่ 1). นนทบุรี: กระทรวงพาณิชย์.
- ชนิสรา นิลรัตนานนท์. (2559). ปัจจัยที่มีผลต่อความพร้อมของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีไทย เพื่อรองรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน. *วารสารวิชาชีพบัญชี*, 12(33), 25-39.
- จุไรรัตน์ ผดุงกิจ สุวรรณ หวังเจริญเดช และอรุณี คำพิชิต. (2560). ความสัมพันธ์ระหว่างความศรัทธาในการทำงานกับประสิทธิภาพการทำงานของเจ้าหน้าที่การเงิน บัญชีและพัสดุมหาวิทยาลัยมหาสารคาม. *วารสารการบัญชีและการจัดการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 9(3), 14-24.
- ทวีพร ตริผอง. (2558). *ปัจจัยที่มีผลต่อความพร้อมของบุคลากรทางบัญชีเพื่อรองรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน: กรณีศึกษา ธุรกิจโรงแรม ตำบลหัวหิน อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ สถาบันวิจัยและพัฒนา.
- ประภัสสร จรัสอรุณฉาย. (2560). ผลกระทบของคุณลักษณะบัณฑิตที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิตหลักสูตรบัญชีบัณฑิต คณะการบัญชีและการจัดการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. *วารสารการบัญชีและการจัดการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 9(1), 122-134.
- ปวีณา สุตลาภา. (2553). *ปัจจัยด้านจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพบัญชีที่มีผลกระทบต่อประสิทธิภาพการทำงานของผู้ทำบัญชี ในสถานประกอบการนิคมอุตสาหกรรม ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา*. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ.
- รจนา ขุนแก้ว. (2557). *ความพร้อมของบุคลากรสาขาวิชาชีพบัญชีไทยสู่ความเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน*. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- วุฒิพล สกลเกียรติ. (2546). *การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะ สำหรับผู้ใช้แรงงานในสถานประกอบการภาคอุตสาหกรรม: กรณีศึกษาอุตสาหกรรมยานยนต์และชิ้นส่วน*. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศิลปพร ศรีจันเพชร และ ธีรชัย อรุณเรืองศิริเลิศ. (2554). การเตรียมความพร้อมทางด้านวิชาชีพบัญชีของกลุ่ม ประเทศในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน. *วารสารบริหารธุรกิจ*, 34(ฉบับพิเศษ), 31-45.

สภาวิชาชีพบัญชี. (2559). ประกาศสภาวิชาชีพบัญชี ที่ 35/2559 เรื่อง การรับรองปริญญาหรือประกาศนียบัตรใน
วิชาการบัญชีของสถาบันการศึกษาต่างๆ เพื่อประโยชน์ในการรับสมัครเป็นสมาชิกสามัญ และการพิจารณา
คุณสมบัติเพื่อขอขึ้นทะเบียนเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาต (แก้ไขเพิ่มเติมครั้งที่ 1).ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 133
ตอนพิเศษ 259 ง (เล่มที่ 2) หน้า 29. ค้นเมื่อ 15 กันยายน 2560, จาก
<http://www.fap.or.th/upload/9414/Hr9KBQteWv.pdf>